

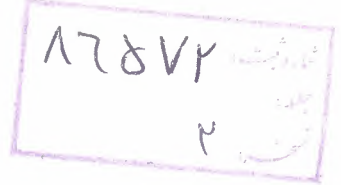

سلوک مدیریت از دیدگاه
امیر المؤمنین (ع)

نویسنده و تدوین : علی اصغر رشید «گزکوه»

وزارت معن و شهرتاری
سازمان عمران و بهسازی شهری

رشید، علی اصغر، ۱۳۴۵ -
سلوک مدیریت از دیدگاه امیرالمومنین
علیه السلام / تألیف و تدوین علی اصغر رشید
"گزکوه" - تهران: شرکت عمران و بهسازی شهری،
۱۳۸۰.

۲۴ ص.

ISBN 964-06-0851-3: ۱۲۰۰۰ ریال

فهرست نویسی بر اساس اطلاعات فیپا .
۱. علین ابیطالب (ع)، امام اول، ۲۳ قبل از
هجرت - ۴۰ ق. نظریه درباره مدیریت. ۲. مدیریت --
جنبه های قرآنی. ۳. مدیریت (اسلام). الف. سازمان
عمران و بهسازی شهری. ب. عنوان.

۲۹۷/۹۵۱۵

هر ۴م/۰۹/ BP۳۸

۸۰-۳۸۰۶۰م

کتابخانه ملی ایران

نام کتاب: سلوک مدیریت از دیدگاه امیرالمؤمنین (علیه السلام)

تألیف و تدوین: علی اصغر «رشید گزکوه»

حروفچینی و صفحه آرایی: خانمها آقائی و حقدوست

طراحی: کانون تبلیغاتی ساحل هنر

تاریخ انتشار: اسفند ماه ۱۳۸۰

تیراژ: ۳۰۰۰ نسخه

قیمت: ۱۲۰۰ تومان

شابک: ۳-۰۸۵۱-۰۶-۹۶۴

سازمان عمران و بهسازی شهری (وزارت مسکن و شهرسازی)

میدان ونک، خیابان شهید خدای، پلاک ۶۹ - صندوق پستی: ۱۹۳۹۵-۴۳۳۹، تلفن: ۸۷۸۸۸۶۰-۱

دورنگار ۸۷۷۹۸۹۲

پست الکترونیکی: Email: omran@icic.yov.ir

کلیه حقوق محفوظ است، هر گونه چاپ بعدی منوط به اجازه مؤلف خواهد بود.

فهرست مطالب

عنوان	صفحه
پیش گفتار ناشر	۱۶
مقدمه مؤلف	۲۱
● فصل اول جایگاه مدیریت از دیدگاه حضرت علی (علیه السلام)	
اهمیت مدیریت از دیدگاه حضرت علی (علیه السلام)	۲۵
حقوق متقابل مدیر و زیر دست	۲۷
حقوق حاکمیت و مردم	۲۸
حقوق حاکمیت و مردم	۲۹
● فصل دوم وظایف عام مدیریت از دیدگاه امام علی (علیه السلام)	
وظایف عام مدیریت از دیدگاه امام علی (علیه السلام)	۳۱
۱- ایمان و تقوا	۳۳
۲- اعتصام و اعتماد به خدا و نصرت الهی	۳۳
۳- رعایت عدالت و انصاف	۳۴
۴- پرهیز از غرور و خودپسندی	۳۵
۵- پرهیز از استبداد و دیکتاتوری	۳۶
۶- دوری از دنیا پرستی و طمع	۳۸
۷- صبر و شکیبایی	۳۹
۸- تواضع و حلم	۳۹
۹- گشاده رویی	۴۰
۱۰- امانت داری	۴۱
۱۱- ساده زیستی	۴۱
۱۲- خدمت عاشقانه و توجه به محرومین	۴۲
۱۳- پیشگامی در کارها و تسریع در امور مردم	۴۳
۱۴- حافظ بیت المال بودن	۴۴
۱۵- وفای به عهد	۴۵
۱۶- متین و ساده سخن گفتن	۴۶
۱۷- جلوگیری از رواج تملق و عیبجویی و سخن چینی	۴۶
۱۸- تثبیت رویه دیگران	۴۷
.....	۴۸

● فصل سوم وظایف خاص مدیریت از دیدگاه امام علی (علیه السلام)

- ۵۱
- ۵۳ وظایف خاص مدیریت از دیدگاه امام علی (علیه السلام)
- ۵۳ ۱- تصمیم‌گیری
- ۵۳ الف - جمع‌آوری اطلاعات و اخبار کافی
- ۵۴ ب - استفاده از تجارب فراوان گذشته
- ۵۴ ج - مشورت کردن
- ۵۵ نتیجه بحث
- ۵۶ ۲- گزینش و استخدام
- ۵۶ الف - فریب ظاهرسازی افراد را نخور
- ۵۷ ب - افراد با سابقه روشن و درخشان را انتخاب کن
- ۵۷ ج - افراد خوش سابقه در نزد مردم را برگزین
- ۵۸ د - امانتداران را انتخاب کن
- ۵۸ هـ - صلاحیت اخلاقی افراد را مد نظر قرار بده
- ۵۸ و - افراد با درک روحی بالا را برگزین
- ۵۹ ز - افراد مقید به امور حقوقی و قانونی را برگزین
- ۵۹ ح - مراعات‌کننده حدود کارها را برگزین
- ۶۰ ط - افراد با شهامت را انتخاب کن
- ۶۰ ی - افراد با ظرفیت را برگزین
- ۶۱ ک - افراد دقیق و هوشیار را انتخاب کن
- ۶۱ ل - حق‌گویان را برگزین
- ۶۱ ۳- عزل و انتصاب
- ۶۳ ۴- ترفیع و ارتقاء
- ۶۴ ۵- پرداختها و دستمزد
- ۶۵ ۶- کنترل و نظارت
- ۶۷ ۷- ارتباطات

۷۱ فصل چهارم امام علی علیه السلام و مدیریت از زوایای دیگر امام علی علیه السلام و مدیریت

- ۱- ایثارگرانه انجام وظیفه نمایید. ۷۳
- ۲- هیچ عزیزی از عدل و داد عزیزتر نیست. ۷۴
- ۳- چاپلوسان ثناگو را از خود دور بدار. ۷۴
- ۴- عشق به مردم. ۷۵
- ۵- مدیر و برخورد با مردم. ۷۶
- ویژگیهای اخلاقی مدیران. ۷۷
- ۱- گشاده رویی. ۷۷
- ۲- تواضع و فروتنی. ۷۷
- حکایت با برداشت مدیریتی. ۷۸
- ۳- پیشگامی در کارها. ۷۸
- ۴- حفظ آبرو و رازداری. ۷۹
- ۵- کامیابیها از فضل خداست. ۸۰
- ۶- توکل بر خدا. ۸۰
- حکایت با برداشت مدیریتی. ۸۱
- ۷- حسن ظن به خدا. ۸۳
- سلوک مدیریت در نگاه امام علی علیه السلام. ۸۵
- ۱- آثار تشویق و تنبیه در سازمان. ۸۵
- ۲- مدیر بی آرایش. ۸۶
- ۳- عفو و بخشش. ۸۷
- ۴- پرداخت حقوق مکفی. ۸۸
- ۵- مشورت. ۸۹
- حکایت با برداشت مدیریتی. ۹۰
- حقوق متقابل مردم و حکومت از نگاه امام علی علیه السلام. ۹۱
- حکومت در نگاه امام. ۹۱
- مردم در نگاه امام علیه السلام. ۹۳

- ۹۵ علی (علیه السلام) زمامداری ساده زیست
- ۹۶ ۶- مدیر و عمل صالح
- ۹۸ داستان حضرت موسی (علیه السلام) و شعیب با برداشت مدیریتی

۱۰۰ • فصل پنجم وظایف و ویژگی‌های فرماندهان سپاه و استمرار دولت از منظرگاه علی (علیه السلام)

- ۱۰۲ ۱- تقسیم کار براساس شایستگی‌ها
- ۱۰۳ ۲- ویژگیهای فرماندهان
- ۱۰۵ ۳- وظایف رهبر در مقابل فرماندهان سپاه اسلام
- ۱۰۷ ۴- مهمترین خصائل فرماندهان عالی رتبه
- ۱۰۹ ۵- استمرار دولت
- ۱۱۰ ۶- تشویق و انگیزش
- ۱۱۱ ۷- تبعیض و بی عدالتی
- ۱۱۲ ۸- وظایف رهبر در برابر قضات
- ۱۱۴ ۹- حاکمیت ضابطه به جای رابطه
- ۱۱۶ ۱۰- تأمین نیازهای مادی کارمندان
- ۱۱۷ ۱۱- نظام بازرسی در حکومت اسلامی
- ۱۱۹ ۱۲- عوامل سقوط و انحطاط حکومت‌ها
- ۱۲۰ ۱۳- معیارگزینش
- ۱۲۱ ۱۴- ملاک شناخت
- ۱۲۲ ۱۵- تقسیم کار و تعیین مسئولیت
- ۱۲۳ ۱۶- ویژگیهای حاکم مردمی
- ۱۲۴ ۱۷- رمز موفقیت مسئولان
- ۱۲۵ ۱۸- جلوگیری از عملزدگی
- ۱۲۶ ۱۹- مردمی بودن
- ۱۲۸ ۲۰- هدف از حکومت
- ۱۳۰ ۲۱- مساوات در برابر قانون
- ۱۳۱ ۲۲- توجیه اصولی مسائل
- ۱۳۱ ۲۳- صلح و زندگی مسالمت آمیز

- ۲۴- وفای به عهد..... ۱۳۳
- ۲۵- درمان اعجاب و خودپسندی..... ۱۳۶
- ۲۶- تصمیم گیری موفق..... ۱۳۸

● فصل ششم گفتارهای کوتاه مدیریتی

- ۱۴۱
- ۱۴۳ اصل الگو بودن..... ۱۴۳
- ۱۴۳ اصل مسئولان و ارباب رجوع..... ۱۴۳
- ۱۴۴ اصل برابری..... ۱۴۴
- ۱۴۴ اصل جامع نگری..... ۱۴۴
- ۱۴۴ اصل خطاپوشی..... ۱۴۴
- ۱۴۵ اصل خلاقیت..... ۱۴۵
- ۱۴۵ اصل تنبیه..... ۱۴۵
- ۱۴۵ اصل میانه روی..... ۱۴۵
- ۱۴۶ اصل عدالت..... ۱۴۶
- ۱۴۶ اصل برنامه ریزی امور..... ۱۴۶
- ۱۴۶ اصل بازرسی عملکرد کارگزاران..... ۱۴۶
- ۱۴۶ اصل مشارکت..... ۱۴۶
- ۱۴۷ اصل رضایت مندی..... ۱۴۷
- ۱۴۷ اصل انجام وظیفه..... ۱۴۷
- ۱۴۷ اصل دنیا خواهی..... ۱۴۷
- ۱۴۸ اصل پیشگامی در کارها و تحمل مشکلات..... ۱۴۸
- ۱۴۸ اصل شایسته سالاری..... ۱۴۸
- ۱۴۸ اصل انجام به جا و به موقع کارها..... ۱۴۸
- ۱۴۹ اصل حفظ اصول..... ۱۴۹
- ۱۴۹ اصل قدردانی..... ۱۴۹
- ۱۴۹ اصل نظارت و اعتماد..... ۱۴۹
- ۱۵۰ اصل کاردانی..... ۱۵۰
- ۱۵۰ اصل رشوه خواهی (فساد اداری)..... ۱۵۰
- ۱۵۰ اصل خدمت..... ۱۵۰

۱۵۱ اصل رفاه طلبی
۱۵۱ اصل مساوات
۱۵۱ اصل پرهیز از دنیا طلبی
۱۵۲ اصل اعتدال
۱۵۲ اصل کار دلسوزانه
۱۵۲ اصل منزلت کارمندان
۱۵۳ اصل بخشش از بیت المال
۱۵۳ اصل رابطه ویژه با خداوند
۱۵۳ اصل پرهیز از استبداد
۱۵۳ اصل تأمین زندگی کارگزاران
۱۵۴ اصل نظارت و کنترل
۱۵۴ اصل تغافل
۱۵۴ اصل پست و مقام
۱۵۵ اصل ارزش پست و مقام
۱۵۵ اصل ارتباطات
۱۵۶ اصل خودپسندی
۱۵۶ اصل پرهیز از ریاست طلبی
۱۵۶ اصل خیانت
۱۵۷ اصل نشاط در کار
۱۵۷ اصل اصلاحات
۱۵۷ اصل مبارزه با تملق
۱۵۸ اصل تقوای الهی
۱۵۸ اصل ارتباط مستقیم با مردم
۱۵۹ اصل بکارگیری نیروهای انقلابی
۱۵۹ اصل قانون مداری
۱۶۰ اصل آزادی
۱۶۰ اصل بیکاری
۱۶۰ اصل سخن زیبا

۱۶۱	اصل اراده
۱۶۱	اصل پرهیز از چاپلوسان
۱۶۱	اصل مشورت با زنان
۱۶۲	اصل انتقاد کردن
۱۶۲	اصل تدبیر در امور
۱۶۳	اصل اولویت بندی در امور
۱۶۳	اصل استفاده از تجربه
۱۶۳	اصل برخورد با مشکلات
۱۶۴	اصل سیاست
۱۶۴	اصل عدالت اجتماعی
۱۶۴	اصل کار راه اندازی
۱۶۵	اصل مشورت
۱۶۵	اصل عاقبت اندیشی
۱۶۵	اصل چاره اندیشی
۱۶۵	اصل هماهنگی
۱۶۶	اصل استبداد
۱۶۶	اصل تواضع و کمال
۱۶۶	اصل سعه صدر
۱۶۶	اصل قاطعیت
۱۶۷	اصل اعتدال در مدیریت
۱۶۷	اصل انجام به موقع کارها
۱۶۸	اصل انگیزش
۱۶۸	اصل رازداری
۱۶۸	اصل انضباط
۱۶۹	اصل تمرکز
۱۶۹	اصل جامع نگری (ژرف نگری)
۱۶۹	اصل تشویق و تنبیه
۱۷۰	اصل تخصص

۱۷۰	اصل سلسله مراتب.....
۱۷۱	اصل نگرش اقتضائی.....
۱۷۱	اصل آموزش.....
۱۷۱	اصل برنامه و زمان.....
۱۷۲	اصل تناسب مسئولیت.....
۱۷۳	۲۰ اصل مدیریت و رهبری از منظرگاه امیرالمؤمنین (علیه السلام).....
۱۷۴	فرازهایی از فرمان حضرت علی (علیه السلام) به مالک اشتر.....
۱۷۶	فرازهایی از فرمان حضرت علی (علیه السلام) به محمد بن ابی بکر.....
۱۷۷	فرازهایی از فرمایشات حضرت علی (علیه السلام) خطاب به مدیران.....

● فصل هفتم نامه‌های امام علی (علیه السلام) به کارگزاران و مدیران ۱۸۵

۱۸۷	نامه‌ای است از آن حضرت (علیه السلام) به «اسودا بن قطبه».....
۱۸۷	نامه‌ای است از آن حضرت (علیه السلام) به کارگزارانش.....
۱۸۸	نامه‌ای است از آن حضرت (علیه السلام) به «کمیل بن زیاد نخعی».....
۱۸۹	نامه‌ای است از آن حضرت (علیه السلام) به «ابوموسی اشعری».....
۱۹۰	نامه‌ای است از آن حضرت (علیه السلام) به «قثم ابن عباس».....
۱۹۰	نامه‌ای است از آن حضرت (علیه السلام) به «منذر بن جارود عبدی».....
۱۹۱	نامه‌ای است از آن حضرت (علیه السلام) به «عبد الله بن عباس».....
۱۹۱	نامه‌ای است از آن حضرت (علیه السلام) به قاضی خود «شریح بن حارث».....
۱۹۳	نامه‌ای است از آن حضرت (علیه السلام) به یکی از فرماندهان سپاهش.....
۱۹۳	نامه‌ای است از آن حضرت (علیه السلام) به «اشعث بن قیس».....
۱۹۳	نامه‌ای است از آن حضرت (علیه السلام) به یکی از کارگزارانش.....
۱۹۴	نامه‌ای است از آن حضرت (علیه السلام) به فرماندهان لشکریانش.....
۱۹۵	نامه‌ای است از آن حضرت (علیه السلام) به مأمورین مالیات.....
۱۹۶	نامه‌ای است از آن حضرت (علیه السلام) به فرماندهان شهرها درباره اوقات نماز.....
۱۹۶	نامه‌ای است از آن حضرت (علیه السلام) به «مالک اشتر نخعی».....
۲۱۳	نامه‌ای است از آن حضرت (علیه السلام) به دو امیر از امرای لشکرش.....
۲۱۳	نامه‌ای است از آن حضرت (علیه السلام) به «عبدالله عباس».....
۲۱۴	نامه‌ای است از آن حضرت (علیه السلام) به یکی از کارگزاران خود.....

- نامه‌ای است از آن حضرت (علیه السلام) به «زیاد بن ابیه» ۲۱۴
- وصیتی است از آن حضرت (علیه السلام) به مأمور استیفای حقوق مالی ۲۱۴
- فرمانی است از آن حضرت (علیه السلام) به یکی از کارگزارانش ۲۱۶
- فرمانی است از آن حضرت (علیه السلام) به «محمد بن ابی بکر» ۲۱۷
- نامه‌ای است از آن حضرت (علیه السلام) به «قثم بن عباس» ۲۱۹
- نامه‌ای است از آن حضرت (علیه السلام) به یکی از کارگزارانش ۲۲۰
- نامه‌ای است از آن حضرت (علیه السلام) به یکی از کارگزارانش ۲۲۰
- نامه‌ای است از آن حضرت (علیه السلام) به «عمر بن ابی سلمه مخزومی» ۲۲۲
- نامه‌ای است از آن حضرت (علیه السلام) به «مصقلة بن هبيرة شيباني» ۲۲۲
- نامه‌ای است از آن حضرت (علیه السلام) به «عثمان بن حنیف انصاری» ۲۲۳
- فهرست منابع و مآخذ عمده این کتاب ۲۲۷

آب دریا را اگر نتوان کشید

پس به قدر تشنگی باید چشید

پیش گفتار ناشر

پیام نوروزی سال ۱۳۷۹ مقام معظم رهبری مبنی بر نامگذاری آن سال به نام مبارک امیرالمؤمنین حضرت علی (علیه السلام) و به دنبال آن اعلام سال ۱۳۸۰ به نام سال رفتار علوی از سوی معظم له از یکسو فرصتی مغتنم و ارزشمند را برای یکایک هموطنان و مسلمانان فراهم آورد تا با تأسی به برکات معنوی آن و تأمل و کنکاش در زوایای مختلف زندگی این گوهر بی همتای آفرینش هر یک به فراخور توان و ظرفیت وجودی خویش، خوشه چین این دریای بیکران صفات و نعمات الهی گردند و از سوی دیگر مسئولیتی سنگین را فرا روی همه، خصوصاً مدیران و مسئولین نظام جمهوری اسلامی ایران قرار داد. نظامی که از آغاز افتخار دست اندرکارانش همواره تلاش در ارائه گوشه‌هایی از الگوی حکومتی این امام همام بوده است.

تاکید وزیر محترم مسکن و شهرسازی جناب آقای مهندس عبدالعلی زاده در همان آغاز سال در جمع مدیران خانواده وزارت مسکن و شهرسازی بر این موضوع که در اجرای فرامین رهبر عظیم الشان انقلاب اسلامی گامهایی عملی از سوی مدیران این مجموعه شکل گیرد در کنار علاقه و عطش موجود در مجموعه سازمان عمران و بهسازی شهری باعث شد که این مسئله و چگونگی ورود به آن در شورای مدیران سازمان به بحث و گفتگو گذاشته شده و مصمم شدیم بعنوان بخشی از مدیران نظام شمه‌ای از خصایص و ویژگیهای مدیریتی مستتر در فرمانها، خطبه‌ها و سخنان گردآوری و در قالب کتابی تقدیم تمامی پیروان و دوستداران آن حضرت بویژه مدیران مؤمن و دلسوز نظام جمهوری اسلامی ایران گردد.

برای اینجانب جای بسی خوشحالی است که یکی از عزیزانم، از مدیران این مجموعه، جناب آقای علی اصغر رشید علی رغم مشغله‌های اجرایی در سازمان، مسئولیت گردآوری مطالب این کتاب با

بهره‌گیری از گنجینه عظیم نهج‌البلاغه و برخی منابع دیگر را بعهده گرفتند و حاصل این تلاش شبانه روزی، مصحف پیش روی است که تقدیم تمامی شیفتگان و علاقمندان به شیوه‌های مدیریتی آن مدیر بی‌بدیل عالم بشریت می‌گردد.

مرا یارای آن نیست که در مقدمه این کتاب راجع به ابعاد وجودی آن امام همام مطلبی بنویسم. از سوی دیگر به مصداق «آفتاب آمد دلیل آفتاب» علی خود مبین علی است، لیکن از آنجا که هرکس از هر دریچه‌ای که به شعاعی کوچک از این آفتاب بنگرد از همان دریچه انوار آن مشام جاننش را نوازش می‌دهد و یا به تعبیری «هرکسی از ظن خود شد یار من» به ذکر چند نکته به رسم ادب بسنده می‌کنم. علی (علیه السلام) مخزن تمامی ویژگیهای مثبت خلقت در حد کمال است. در عین حال که رهبری انقلابی است، در مجاهده با نفس منحصر بفرد است. هم صدق و خلوص و ایمان را در حد اعلی دارد، هم عدالت پیشه‌ای است با کمال روح و جسم تسلیم محض در محضر حضرت حق.

با ذهن مادی چه شگفت‌انگیز می‌نماید که مخلوق بتواند عشق و حسن و زیبایی، نظم و انضباط جذبه و دافعه، حکمت و مدیریت، زهد و عرفان و شجاعت و تقوی و عدالت را به حد اعلی در هم آمیزد. عابدانه در دنیا زندگی و حکومت نماید و شب هنگام در ملکوت با معبود خویش سیر الی الله نماید.

عاشقم بر لطف و بر قهرش به جد

ای عجب من عاشق این هر دو ضد

باشناختی سطحی هرگز نمی‌توان شخصیت و زوایای وجودی علی (علیه السلام) را درک نمود. به راستی پدیده‌های ترکیبی و مفاهیم عالی انسانی درون شخصیت‌ها - با نظر به عظمت رشدی که دارند - بسیار پیچیده‌تر و ظریف‌تر از آنند که در یک انسان عادی تبلور یابد، آمیزه‌ای از عدالت، محبت، انس و تسلیم در برابر حق تعالی، جوانمردی، مردانگی، شجاعت، محبوبیت و مدیریت و... از علی (علیه السلام) انسانی ساخته که به شهادت تمامی علما و اندیشمندان اسلامی و غیر اسلامی دُرّ نادر عالم خلقت و انسانیت گردیده است.

جلوه‌های وجودی علی (علیه السلام) در نگاه صاحب نظران و اندیشمندان مذاهب گوناگون با زیباترین تعابیر ممکن انعکاس یافته.

جرج جرداق از نویسندگان برجسته مسیحی و عرب:

«آیا انسان بزرگی مانند علی را می‌شناسی که حقیقت انسانی را با عقول و مشاعر بشری آشنا سازد؟ آن حقیقت انسانی که سرگذشتی چو ازل و آینده باقی چون ابدیت و ژرفایی بس عمیق دارد، هر یک از صاحبان عقول و نفوس بزرگ مطابق روش و طبع خود آن را درک می‌کنند و دیگر انسانهای عادی بدون این که خود بدانند در سایه آنان زندگی می‌کنند.

علی بدینسان تجسم یافته آن قدرت شگفت‌انگیز است که او را در پیروزی‌ها و شکست‌ها یکسان نشان می‌دهد، زیرا عامل او در پیروزی‌ها و شکست‌ها همان قدرت است که در میدان جنگ چه با چهره پیروزمند بیرون آید و چه با شکست روبه رو شود و یا در میدان سیاست و هر میدان دیگری که برای تکاپوی زندگی تصور بشود، یکسان است».

شبللی شمیل از پیشتاخان مکتب ما دیگری:

«پیشوا علی بن ابیطالب بزرگ بزرگان، یگانه نسخه‌ای است که شرق و غرب، نه در گذشته و نه در امروز، صورتی مطابق این نسخه را ندیده است».

جبران خلیل جبران از نویسندگان و متفکرین مسیحی:

«من معتقدم که فرزند ابیطالب نخستین عرب بود که با روح کلی رابطه برقرار نمود. او اولین شخصیت از عرب بود که لبانش نغمه روح کلی را در گوش مردمی طنین انداز نمود که پیش از او آن را نشینده بودند... او از دنیا رخت بر بست، در حالی که رسالت خود را به جهانیان رسانده بود. او چشم از جهان پوشید مانند پیامبرانی که در جوامع بشری مبعوث می‌شوند که گنجایش آن پیامبران را نداشتند و به مردمی وارد می‌شوند که شایسته آن پیامبران نبودند و در زمانی ظهور می‌کردند که زمان آنان نبود. خدا را در این کار حکمتی است که داناتر است».

ابن ابی الحدید شارح نهج البلاغه و از علمای صاحب نظر اهل تسنن در تاریخ اسلام:

«امتیازات انسانی علی (علیه السلام) از لحاظ عظمت و جلال و شهرت در آن حد اعلاست که شرح کردن و بحث کردن در خصوص آنها ناروا و بیهوده است.

من چه بگویم که به حق، مردی با عظمت و با فضایل انسانی است و من چه بگویم که همه فضیلت‌ها به او منتهی می‌شود و هر مکتبی و گروهی خودشان را به او منسوب می‌سازند».

میخائیل نعیمه از متفکرین مسیحی، پطروشفسکی استاد دانشگاه لنینگراد، ابن سینا، جلال الدین محمد مولوی (مولانا)، محمد عبده و..... و بسیاری دیگر از اندیشمندان و متفکرین در رسای علی (علیه السلام) نظرات بسیار بلندی دارند که عداد آن از وهم خارج می نماید.

از لابلای فرامین و بیانات امیرالمؤمنین (علیه السلام) راجع به مبحث مدیریت چنین می فهمیم که جوامع بشری حداکثر ضرر و زیان را همواره از جانب حکام و رهبران بی تمیز و نالایق خورده و می خورند، لذا چنانچه رهبران، مدیران و زمامداران به درستی تربیت نشوند و در مسند امور قرار نگیرند و راه و روش صحیح حکومت داری و مدیریت را فرا نگیرند، مردم هرگز روی صلاح و اصلاح را نخواهند دید و به همین ترتیب تمامی افشار جامعه نیز منحرف خواهند شد.

از پیچیدگی های مباحث زندگی بشر امروز در دنیای متحول و متغیر، این است که به دوری جستن از روش های صحیح مدیریت اسلامی و اخلاقی چیزی جز فروپاشی، عقب ماندگی، جهل و فقر اجتماعی و بحران های گوناگون برای انسان بر جای نخواهد گذاشت.

مشکل اساسی و ریشه ای انسانها، کشورها و جوامع، کمبود امکانات، سرمایه و منابع انسانی نیست، بلکه چنانچه مدیریت و رهبری قوی و خلاق وجود داشته باشد، امکانات هر قدر هم که محدود باشد به وسیله اعمال مدیریت و رهبری مناسب می تواند تنگناها و مشکلات را به سادگی حل نماید و جامعه را از بحران نجات بخشد و بالعکس چنانچه مدیریت صرفاً با نگاه مادیگرانه امکانات و منابع و نیروی انسانی را درهم آمیزد انتهای آن جامعه ای تهی از معنویت و جایگزینی برترین مخلوق آفرینش با ماشین ساخته دست خودش خواهد بود، همان چیزی که امروز در جوامع پیشرفته صنعتی کاملاً مشهود است.

بدون شک در نبرد اندیشه ها و رقابت های پرشتاب جهان کنونی، بخصوص با اوج گیری فن آوری در سطوح مختلف ما و شما، مدیران و مسئولان و کسانی که آرزوی کامیابی در مدیریت و ارتقاء روز افزون جامعه را داریم، باید بدانیم به عنوان افراد خط اول و مقدم این تحولات اجتماعی، تجهیز به شیوه های مدیریت اخلاقی و تخصصی اجتناب ناپذیر است. افتخار ما این است که بعد از گذشت قرن ها و سالیان متمادی از امامت و حکومت این ابر مرد تاریخ خلقت بشریت، روش ها و شیوه های حکومتی و مدیریتی آن امام همام مانند خورشیدی درخشان در رویارویی با چالش ها و بحرانهای محیطی و تلاطم های غیر قابل پیش بینی اجتماعی، برای مدیران عزیز این کشور نجات دهنده است.

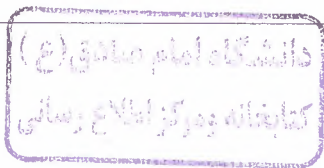

در جهانی که امروز این آرزو می‌تواند تبلور یابد که: (ای جهان چه می‌شد اگر یک بار دیگر تمامی استعدادها را یکجا جمع می‌کردی و علی دیگری می‌آفریدی که دنیای امروز سخت بدان محتاج است). و بعد هر فرد منصفی پاسخ خود را می‌دهد که: (خلقت انسانی چون علی (علیه السلام) برای مرتبه‌ای دیگر محال است چون تنها علی، علی است و بس)، پیروی از فرامین امام علی (علیه السلام) بر تمامی مدیران مخلص و سخت کوشش نظام مقدس جمهوری اسلامی ایران فرض است.

اینجانب در پایان ضمن تشکر از راهنمائیهای برادر گرامی جناب آقای مهندس عبدالعلی زاده و تقدیر و تشکر از زحمات دوست و همکار خوبم جناب آقای رشید مؤلف این کتاب مبارک و دیگر همکارانم در سازمان، عمران و بهسازی شهری امیدوارم که با یاری حق تعالی روز بروز شاهد تبلور بیش از پیش اندیشه‌های مولا امیرالمؤمنین (علیه السلام) در حرکات و سکنات، رفتار و تصمیمات مدیران عزیز کشور، و انشاءالله در سایه این رهنمودها ارائه دهنده گوشه‌ای از حکومت اسلامی مد نظر آن امام همام باشیم.

انشاءالله موفق باشید

منوچهر خواجه دلوائی

به ولای تو اگر بنده خویشم خوانی
از سر خواجگی کون و مکان برخیزم

«حافظ»

مقدمه مؤلف

حمد و سپاس خداوند بی نظیر و بی بدیل که فوق اندیشه، اندیشه گران است، خداوندی که از مقیاس ها و تصویرهای محدود زمان خارج است، خداوندی که اوصاف جلال و جمالش فراسوی عقل بشری است، خداوندی که مقام کبریایی و کمال او حق جوین را در ادای حقش ناتوان ساخته است. او را شاکرم که در سال امیرالمؤمنین (علیه السلام) افتخار این را پیدا نمودم که به عنوان یکی از شیعیان آن زمامدار بی بدیل و مدیر بی نظیر، بر حسب ضرورت و نیاز جامعه مدیریتی کشور، هر چند به اجمال، بررسی در اقوال، سیره، روش و حکمت های اصولی آن حضرت را در دستور کار خویش قرار دهم.

هر کس که با حرفه مدیریت سروکار دارد و به نحوی با آن درگیر است، به خوبی ضعف‌ها و مشکلات را تشخیص داده و می‌داند که ناآگاهی مردم در زمان علی (علیه السلام)، باعث گردید آن هدیه و ارمغان الهی که دست قدرت خداوندی شجاعت، مدیریت، رهبری، عاطفه و عشق را در وجودش به هم آمیخته است، خانه نشین شود و تاکنون نیز بشریت به خاطر همان ناآگاهی تاوان سنگینی را پرداخته و می‌پردازد. در هر حال ما می‌دانیم این امام بزرگوار نهج‌البلاغه را برای نسل‌های حال و آینده چون برگ زرینی به یادگار گذاشته تا انسان‌های هوشیار و تیزهوش با بکار بستن اصول مدیریتی و اسلامی آن از تکرار تاریخ تلخ، به نفع نالایقان و فرصت طلبان جلوگیری نمایند و نااهلان را از مصدر کارگزاری مسلمین دور سازند و منش نورانی و سیره الهی را برای مدیران مانند صراطی منیر راهگشا باشد.

بگفت کار جهان کن به مقتضای زمان

که روشن است و درخشنده فکر و رأی علی

مدیریت، نقش بسیار اساسی و حیاتی را در دنیای ما انسان‌ها ایفا می‌کند، به حق می‌توان ادعا نمود که هیچ عملی به اهمیت مدیریت برای انسان قرن حاضر و بشر آینده وجود ندارد. امیرالمؤمنین (علیه السلام) می‌فرماید: «ای بسا تدبیر و مدیریت خوب، سرمایه‌ای اندک را افزون می‌کند و اما تدبیر سوء و نامناسب سرمایه‌های انبوه را نابود می‌گرداند»

در رابطه با همین موضوع حضرت رسول ﷺ می‌فرماید:

«من از فقر اتمم هرگز خوف ندارم، آنچه که بر اتمم بیمناکم سوء تدبیر (مدیریت) است.»

مطالعه تاریخ گذشتگان ما را به نقش مدیریت در پیشرفت یا انحطاط ملت‌ها واقف می‌گرداند؛ سراسیمگی سقوط، شکست و تسلط اغواگران و نااهلان به امور ملت‌ها، از ضعف شیوه‌های مدیریت و ناآگاهی از روش‌های برنامه‌ریزی و سازماندهی اصولی و اخلاقی می‌باشد. در عصر جهل و نادانی که جامعه عرب را فراگرفته بود، کینه، دشمنی، تفرقه، عقب ماندگی، زنده به گور کردن دختران و هزاران مسأله دیگر نشان از این موضوع دارد که با مبعوث شدن پیامبر اکرم ﷺ انحطاط از جامعه رخت برکند و مجاهدت، ایثار و برادری رفته رفته جای آن فتنه‌ها و فسادها را پر نمود.

هنگامی که خبر حکومت یزید را به امام حسین (علیه السلام) می‌دهند، حضرت می‌فرماید: «با رهبری و

مدیریت شخص فاسدی چون یزید، باید فاتحه اسلام را خواند.»

نشان به خلق خدا داد راه آینده

گرفت عالم اسلام رونق بسیار

که باد جان همه شیعیان فدای علی

به یمن پرتو تیغ جهان گشای علی

نقش مدیریت در جامعه، نقش رشته و نخ گردنبند است که دانه‌ها و مهره‌ها را به هم پیوند می‌زند؛ چنانچه آن رشته‌ها به هر طریقی از هم بگسلند، هماهنگی و پیوستگی از دست رفته و بشر درمانده می‌شود. سقوط ارزش‌های انسانی، معضلات اجتماعی و سیاسی و فرهنگی در جامعه هویدا می‌شود و جامعه بسان کلاف سردرگمی می‌گردد که تمام مسئولان را به خود مشغول می‌سازد.

اینجانب معتقدم چنانچه الگوی مدیران امروزی ما شیوه‌های مدیریتی حضرت علی (علیه السلام) باشد، در هیچ مورد ما با مشکل مواجه نخواهیم شد. در فرمان‌های حضرت، ارکان رهبری و مدیریت به خوبی تبیین شده، زیرا آیین انسان ساز اسلام برای اداره جامعه، معیارها و ضوابطی را مورد تأکید قرار می‌دهد که مسئولین نظام علاوه بر توجه به معیارهای شایستگی، تخصص، مهارت باید به اصول اخلاقی - اسلامی نیز عنایت فرمایند.

تو شاه انبیایی مولای اولیایی

در ملک دین تویی تو مسند نشین شاهی

تو اولین امامی، در رهبری تمامی

حیران اگر بماند کس بر سر دوراهی

از محضر مولی الموحدين امیرالمؤمنین (علیه السلام) و خداوند تبارک و تعالی می‌خواهیم که انشاء الله تمام مدیران و مسئولان را به عنوان سربازان لایق و صالح برای نگهبانی از ارزش‌های دینی و اسلامی قرار داده و ما را نیز همواره پاسدار شرف، حرمت، عظمت و سربلندی کشور قرار دهد.

در اینجا لازم است از عنایت استاد ارجمند جناب دکتر محمد سعید تسلیمی رئیس محترم دانشکده مدیریت دانشگاه تهران، جناب مهندس علی عبدالعلی زاده، وزیر محترم مسکن و شهرسازی، جناب مهندس منوچهر خواجه دلویی، مدیر عامل محترم سازمان عمران و بهسازی شهری نیز که با راهنمایی و نظرات راهگشای خویش اینجانب را یاری نمودند، کمال تشکر و قدردانی را داشته باشیم.

در ضمن قبلاً بابت ضعف‌ها و ایرادات وارده پوزش خواسته و به استحضار خوانندگان گرامی می‌رسانیم که بدلیل اینکه غالب مطالب کتاب، یادداشت‌های پراکنده و در فرصت زمانی بسیار اندک با پیشنهاد بعضی دوستان تبدیل به کتاب شد، هرگونه نظر اصلاحی و راهنمایی موجب سپاسگذاری و کمال امتنان می‌باشد و امیدوارم در آینده توفیق کمال بخشی و غنی‌سازی مطالب این مصحف را داشته باشم.

علی اصغر رشید «گزکوه»

تهران - اسفند ۱۳۸۰

فهرست منابع و مآخذ عمده این کتاب

- ۱- نهج البلاغه - ترجمه فیض السلام و ترجمه علامه جعفری
- ۲- بحار الانوار - علامه مجلسی
- ۳- تحف العقول - شیخ حسن حرانی
- ۵- میزان الحکمه - حجت الاسلام محمدی ری شهری
- ۶- معراج السعاده - ملا احمد نراقی
- ۷- غرر الحکم - علامه املی
- ۸- احیاء العلوم الدین - امام محمد غزالی
- ۹- فروغ کافی - علامه کلینی
- ۱۰- آئین کشور داری از دیدگاه امام علی (علیه السلام) - نوشته: آیت الله فاضل لنکرانی
- ۱۱- مدیران جامعه اسلامی - نوشته: علیرضا علی آبادی
- ۱۲- گفتگو در محضر امیرالمؤمنین علی (علیه السلام) - نوشته: عباس رحیمی
- ۱۳- اخلاق مدیریت در اسلام - نوشته: حجت الاسلام محمدی ری شهری
- ۱۴- علی شاه کار خلقت - نوشته: عباس شبستری
- ۱۵- مدیریت رفتار سازمانی - نوشته: پال هرسی و کنت بلانچارد - ترجمه: علی علاقه‌بند
- ۱۶- مدیریت رفتار سازمانی - نوشته: علی رضائیان
- ۱۷- مشارکت در مدیریت و صنعت - نوشته: محمد علی طوسی
- ۱۸- مدیریت و رهبری با سیری در نهج البلاغه - نوشته: محمد اصلی‌پور
- ۱۹- سیری در اندیشه سیاسی حضرت علی (علیه السلام) سازمان عقیدتی سیاسی نیروی انتظامی
- ۲۰- مبانی مدیریت و مدیریت در اسلام - نوشته: حسن توانائیان فرد

دانشگاه امام صادق - واحد برادران

F 8 6 5 7 2

کتابهای فارسی

Management Behavior From The View Point Of **Amir-Al- Moamenin**

علی علیه السلام پیش از آنکه امام عادل برای دیگران باشد
خود موجودی عدالت پیشه بود .

هم اندیشه ای عمیق در ژرفا داشت و هم مردی عطوف ، مهربان
حکیم ، رهبر ، خطیب ، زاهد ، سرباز ، عارف و سالک بود . کمال
و جسم و روح را در هم آمیخته بود ، شب هنگام در ملکوت خدا
و چشم بر ستارگان سیر می کرد و روز هنگام در متن جامعه با
مردم در تلاش و کار بود .

اوست که به طور کامل هم جاذبه دارد و هم دافعه ، و به تنهایی
مظهر جمیع اسماء الهی .

سویل صالح

قیمت

پخش رسا

۹۳۰۰۰

سلوک امیرالمومنین در مادی

۸۳۶۲-۱ تلفن: ۶۶۴۰۵۰۳۴